№ 26 פרייז 2 קאפ. Lodzer Tageblatt.

לאָדזער טאָגעבלאַט

אבאָנעמענטס-פרייז: אין רוסלאנד: ב יאָר, 8 רובל ב חצי יאָר 4 רובל. ב פיערטעל יאָר 2 רובל. ב חודש 70 קאפ. אין אויסלאנד: ב חודש 1 רובל 25 קאפ. ענדערונג פון אדרעס קאסט 15 ק. אדרעס פון דער רעדאקציע און אדמיניסטראציע Лодзь, Петроковская 18. אדרעס פאר דעפעשן: Лодзь. Тагеблатъ

רעדאקציע און אדמיניסטראציע
פעטריקויער 16, טעלעפאן 867.
פיליע אין וואַרשוי:
ח. רייזנער, טווארדא 23, טעל. 17-68.

אנאנסען-פרייז: ב שורה פעטיט אין טעקסט 1.20 ערשטע אי דריטע זייט 60 ק. לעצטע זייט 30 קאפ., גרשטלעזיקן פערלאנגט אין השכצמס-שנצנען 1-מע זייט 1.50—לעצטע זייט 1 רובל. ביי שנענטסנע ערשיקלען הערען ביי צוריקגעשיקט. פאר'ן אינהאלט פון שנאנסען אין די רעדאקציע ניט פערנטווערטליך.

30 יאנואר 12 (פעברואר) 1914. דאנערשטאג ט'ז שבט תרע"ד זיבענטער יאהרגאנג

דער נייער ריטואל-פליאנטער אין פאסטאוו.

פעסטגעשטעלט, אז דאס ערמארדעטע יונגעל איז א יודיש-קינד.

דער שקר ווייזט זיך ארויס.

קיעוו (ספ. צום ל. ט.) אין דעם נעריכט-טעדיציניש עקספערטיזע-קאמיסיע איז היינט דורכ'ן קיעווער פראזעקטאר טופאנאוו געמאכט נעווארען די עקספערטיזע איבער'ן נעשלעכטס-ארגאן פונ'ם ערמארדעטען יונגעל יאסעל פאשקאוו און עס איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז דאס יונגעל איז געווען נע'מל'ט פון קינדווייז אן לויט די יודישע דינים און עס איז, אלזא, אונבעדינגט געווען א יודיש יונגעל.

דער איספראווניק האט קאטעגאריש ערקלערט, אז ער דערקענט אין דעם דער'הרג'עטען דאס יודישע יונגעל יאסעל פאשקאוו.

פאליטישטשוק פארשט.

קיעוו. דער בעוואוסטער געהיים-אגענט פאליטשטשוק, וועלכער איז נוט בעקאנט פון זיין ראליע, וואס ער האט געשפיעלט אין ביילים-פראָצעס, איז ארויסגעפאהרען קיין פעטערסבורג, וואו ער גיט זיך ארויס פאר א צייטונגס-קאָרעספאנדענט און פיהרט א געהיימע אויספארשונג וועגען דעם פאסטאווער מארד.

מען נעמט זיך צו א ריטואל.

קיעוו (ספ. צום ל. טאגעב.) דער ארעסט פון פאשקאוו'ן און בכלל די נייע וועגדונג. וואס איז פארגעקומען אין דער אויספארשונג פון פאסטאווער מארד האט אין שטאדט ארויסגערופען א גרויסע צווידערונג. עס גע'הען קלאנגען, אז די אויספארשונגס-מאכט האט פעסט בעשלאסען צו פיהרען די אויספארשונג לויט דער וועדסיע פון א ריטואל.

ניט ערלויבט קיין וויזיט.

קיעוו (ספ. צום ל. ט.) די מומער און די טאכטער פון דעם ארעסטירטען פאשקאוו האבען געבעטען, אז מען זאל זיי ערלויבען א וויזיט מיט פאשקאוו'ן. מען האט אבער זייער ביטע אבגעזאגט.

די אויפרעגונג גענען מעשה-פאסטאוו.

פעטערבורג (ספ. צום ל. ט.) די גייע וועגדונג אין דער אויספארשונג פון פאסטאווער מארד האט אין די דומע-קרייזען ארויסגערופען גרויס אויפרעגונג. פיעל דומע-דעפוטאטען קענען זיך נאר ניט אבוואונדערן, וואס מען בעמיהט זיך מיט אלע מעגליכקייטען צו פערפלאנטערן דעם ענין.

נאבאקאוו פרייגעשפראכען.

פעטערבורג (ספ. צום ל. ט.) היינט איז בעטראכט געווארען דער פראָצעס פונ'ם בעוואוסטען יוריסט און דעפוטאט פון דער ערשטער דומע נאבאקאוו, וועלכער איז אנגעקלאגט געווארען אין גערינט פאר זיינע ארטיקלען וועגען ביילים-פראָצעס. דאס נעריכט האט נאבאקאוו'ן פרייגעשפראכען.

וועגען קאסא'ם דעמיסיע.

פעטערבורג (ספ.) חיי די „ריעטש" מעלדעט, וועט אין פאל אויב דער בילדונגס-מיניסטער קאסאָ וועט אראב אין דעמיסיע, אויף זיין ארט בעשטימט ווערען דער איצטיגער קוראטאר פון ריגא'ער לעהר-רעיאָן, שטשערבאקאוו.

דאס נייעסטע פון טאג.

פעטערבורג (ספ. צום ל. ט.) עס געהען קלאנגען, אז אין רוסישען מיניסטארען-קאביינעט וועלען אין גיכען פארקומען וויכטיגע ענדערונגען. אלס פרעמיער-מיניסטער זאל בעשטימט ווערען גארעמיקין און אלס בילדונגס-מיניסטער—סאבלער.

ענדערונגען אין האנדעלס-מיניסטעריום.

פעטערבורג (ספ.) אין האנדעלס-מיניסטעריום ריכט מען זיך אויף גרויסע ענדערונגען. דעם וויצע-מיניסטער רופט מען אן אלס קאנדידאט אויף פינאנץ-מיניסטער און דעם וויצע-מיניסטער לאנגאריא—אלס קאנדידאט אויף בילדונגס-מיניסטער.

די דומע.

פעטערבורג (פ.) אויף דער נעכטיגער דומע-זיצונג איז בעטראכט געווארען די דריינגליכקייט פון דער אנפראגע פון די ס. ד. צום אינערן-מיניסטער וועגען די אונגעזעצליכע מעשים פון דער אדמיניסטראציע אין פערשיעדענע ערטער פון רוסלאנד בנונע פראָפעסיאָנעלע פעראיינען פון ארבייטער. די דריינגליכקייט ווערט אָפּגעווארפען און די אנפראגע ווערט איבערגעגעבען אין א קאמיסיע.

דאן קומען פאר וויטערדיגע דעבאטען איבער דער עקלערונג פון דער רעגיערונג וועגען די אסטע אייזענבאהן-קאטאסטראפעס.

וועגען נישט געזעצליכען יודישען האנדעל.

אדעס (פ.) די געריכט-פאלאטע האט בעשטעטיגט דעם פסק-דין פון אקרושנאי-סוד. וועגען א גאנצע רייה פראָצעסען פאר עובר זיין אויפ'ן ארטיקעל 1171, לויט וועלכען יודען ווערען בעשולדיגט אין נישט געזעצליכען האנדעל אין די דערפער פון פאדאלער גובערניע.

ארעסטירט איליאדארען.

פעטערבורג (ספ.) דאָ האט מען ערעסטירט דעם געוועזענעם גייסטליכען איליאדאר, וועלכער ווערט בעשולדיגט, אז ער האט אנ'ערעדט צו פערלאזען דאס פראוואסלאווע גלויבען.

דעמאראליזאציע אין דער בערלינער פאליציי.

בערלין (ספ.) אויף דער נעכטיגער זיצונג פון פרייסישען סיים האט דער סאציאל-דעמאקראט האָסמאן נע'האלטען א 5-שעה'דיגע רעדע, אין וועלכער ער איז זעהר שארף ארויסגעטרעטען געגען דער בערלינער פאליציי-ארגאניזאציע און האט אָנגעוויזען אויף דער דעמאראליזאציע, וואס הערשט אין אלע בערלינער רעגיערונגס-ספערען. דער רעדנער האט צווישען אנדערן אנגעוויזען, אז די בערלינער פאליציי איז צוזאמענגעשטעלט פון די ערגסטע אויסוואורפען פון דער געזעלשאפט, יעדער ווער עס האט ניט דעם הילען און די פעהיגקייט צו עהרליכער ארבייט דער טרעט ארין אין די רייהען פון די פאליציאנטען און ווערט געשיצט דורכ'ן שעף פאן-יאנאוו.

רעדענדיג וועגען די עפענטליכע מיינונג אין בערלין האט זיך דער רעדנער אויסגעדרוקט, אז „אין די דאזיגע מיינונג וואלטען קודם געדארפט האבען א פריען אינטריס די מיניסטארען אלין..."

די דאזיגע ווערטער האבען ארויסגערופען א שטארקען געלעכטער פון לינקס און א מומעל פון רעכטס. דער פארזיצענדער האט געריפען דעם רעדנער צו אורדנונג. דער רעדנער האט דאן ערקלערט, אז ער האט מיט זיינע רעד לנמרי ניט געמיינט דאס וואס די רעכטע טייטשען אויס, ער האט בלויז געוואלט זאגען, אז די מיניסטארען דארפען פערזענליך קאנטראלירען די עפענטליכע מיינונג.

פראצעסען.

ליובליאנא (ספ.) עס האט זיך אנגעהויבען דער פראָצעס פון דעם וויצע-בורגמייסטער טרילער און דעם פארזיצענדען פון דעם סלאוויאנער-פערבאנד סאקאלאוו, וועלכע ווערען בעשולדיגט אין מלוכה-פערראט.

ערד-ציטערניש.

פיאטיגארסק (פ.) ארום 12 א זייגער האט מען דא געפיהלט א שטארקע ערד-ציטערניש.

א געמויערטע רעציע

אין צענטער פון דער שטאדט ווערט נע'זוכט. צו ערפאהרען ביי שעפס, סקלאדאוא 18. שפרעכשטונדען פון 2—3 נאכט. און 8—10 אבענדס. 4106

חנה בלאנק
וואלף בלאנק
4222 פערלאבט.
קוטנא פעברואר 1914. זונטאג

צו דער חתונה פון אונזער שוועסטער-זוהן
אברהם ווייסבלום
מיט מינדזיא פייל
ווינשען אין הארצליכען מזל טוב
ליבוש סאכאטשעווסקי עט פרוי.

ווייכטיג נייעס!
ביים דאנערשטאג זאוואדזקא 8
ווערט אויף
נעעפענט א נעשעפט פון פערשיעדענע לעבעדיגע פיש
צו בילליגע פרייזען. בעלער און האכצייטען ווערען פינקטליך אויסגעפיהרט.
4220 האכאכטונגספאל י. קרויזע.

אין פעטריקאוו

בעקומט מען טעגליך דעם „לאדזער טאגעבלאט" מיט די בענדער פון אונזער פרעסע די „יודישע געשיכטע" ביי ה' ווייגריב, גאוואגראדזקא שטר. 17 און ביי די צייטונגס-פערקייפער.

אונזערע לעזער,

וועלכע האבען נאך ניט בעקומען דעם 1-טען און 2-טען באנד פון דער „יודישער געשיכטע", וועלכע מיר גיבען יעדע 2 וואכען נור פיר אונזערע לעזער אלס שפאט בילליגע פרעמיע צו 20 קאפ. פאר א באנד, קענען עס בעקומען ביי אלע אונזערע אגענטען, צייטונגס-פערקייפער און אין אדמיניסטראציע.

אדמיניסטראציע פון
„לאדזער טאגעבלאט".

בריעף פון ארץ־ישראל.

(פון אונזער קאָרעספּאָנדענט).

בײַ אינז האַלט עס אַצינד פאַר פאַר־לאַסענטס־וואהלען, אָבער קיינער אינ־טערעסירט נישט זיך רעכט דערמיט. די כפה דערפון איז דאָס, וואָס די פריהע־דינע וואהלען האָבען דערוויי־זען, אז די אַטאָמאַנישע יודען אין פאַלעסטינא און אין סיריען זענען אַ מינדערהייט אין גאַנצען וואהל־ראיאָן. זיי קאָנען האָבען אַ השפעה לטובת דעם אָדער יענעם קאַנדידאַט, אָבער זיי קאָ־נען נאָר נישט אויפטהון אום ארויס־צושטעלען אַנאַיינענעם קאַנדידאַט.

בײַ די פריהער־דינע וואהלען זענען די יודען געווען נוט אָרגאַניזירט. אַלע יודישע וועהלער האָבען זיך בענוצט מיט זייערע רעכט אוי אַלע וועהלער האָבען זיך שטענדיג ארויסגעזאָגט פאַר די קאַנדידאַטען, וועלכע זענען געווען די בעסטע און די פאַסינסטע פאַר'ן לאַנד. די וועהלער פון די איבעריגע פעלקער זענען געווען זעהר צוריסען און זיי האָבען דעריבער נישט געהאַט קיין גרויסע השפעה אויף די וואהלען.

אינצט איז דאָ אַ געדאַנק בײַ די יי־דען פון ארץ־ישראל נישט צוצוש־עהן צו קיין שום פּאַרטײַ. נאָר צו וועגען זיך צו דער צענטראַל־רעגיערונג אין קאָנסטאַנטינאָפּעל מיט אַ פאָדערונג, אז מען זאָל די יודען פון סיריען (אין וועלכען עס וועגט אויך אַריינגערעכענט ארץ־ישראל) ערלויבען אויסצוועהלען פון זיך אַ יודישען דעפּוטאַט צום פאַר־לאַמענט. אין סיריען קאָנט (די נו־בערניעס דמשק, בײַרוט און ירושלים) לעבען מ״הר פון 800,000 יודען טער־קישע אונטערטאַנען און לויט די גע־נעזעצען האָט אזא צאָהל דאָס רעכט צו וועהלען אַנ'אייגענעם דעפּוטאַט אין פאַרלאַמענט. פון דער רעגיערונג וועט מען נאָר דאַרפען בעטען, אז זי זאָל בעטראַכטען די יודען פון סערביען פאַר אַ בעזונדערע קוריע און נישט צו וואַר־פען די יודישע קהלות פון גאַנצען קאָנט אַלס מינדערהייטען פון פערשיערענע ערטער.

אייניגע פון די ארץ־ישראל כלל־טהוער ה' מ. שיינקין לענט פאַר, אז מען זאָל שיקען אַ ספּעציעלע שליחות פון צוויי דרײַ אָנגעזעהענע אַטאָמאַנישע יודען פון דעם גענצנער וואָס זאָל זיך פאָרשטעלען פאַר'ן חכם־באַשי ר' נחום פון קאָנסטאַנ־טינאָפּעל אין צוזאַמען מיט איהם פאַר דער צענטראַל־רעגיערונג.

די קאָנסטאַנטינאָפּעלער צײַטונגען שרײַבען אַפילו, אז די יונג־טערקען האָ־בען אָנגענומען אַ בעשלוס אויף אייגע פון די קאָמיטעט־וויצונגען אויסצוועהלען 2—3 יודישע דעפּוטאַטען אין די גע־נגדען פון סמירנא, סיריען און בגדד. דער קאָמיטעט גיט אויך דאָס רעכט דער יודישער קהלה פון קאָנסטאַנטי־נאָפּעל, אַז זי זאָל אַרויסשטעלען אַנ'אַי־גענעם קאַנדידאַט, וועלכער זאָל זיין ראַי אויסגעוועהלט צווישען. צוליעב דעם רעכענט די קאָנסטאַנטינאָפּעלער אויסצוועהלען אַ ספּעציעלע קאָמיסיע, וועלכע זאָל זיך פערנעהמען מיט די נויטיגע הכנות צו דער זאַך.

דאַנעבען טיילט אָבער מיט די קאָנ־סטאַנטינאָפּעלער צײַטונג „אַראָר", אַז די יריעה וועגען די יודישע קאַנדידאַ־טען איז נישט אמת, אַז די יונג־טערקען וועלען נאָר שטיצען אַ יודישען קאַנדי־דאַט בלויז אין ירושלים.

כמעט אין אַלע יודישע קאָלאָניעס קומען איצט פאַר אסיפות וועגען די וואהלען. מ'פּרובירט צו וועקען דעם עולם, אַז ער זאָל אַרויסוויזען מעהר אינטע־רעס צו דער זאַך, עס איז אָנאַר פאַר־נעלעגט געוואָרען אַרויפצולייגען אַ קנס אויף די, וואָס וועלען נישט קומען צו די וואהלען.

נאָר דערווייל איז דער אינטריפּערע־טיזם גרויס.

— דאָ גרײַט מען זיך שטאַרק מקפל פנים צו זיין בײַלים'ען, פאַרינען דאָ־נערשטאָג האָט מען איהם ערוואַרט אין יפו און איהם צוגעגרײַט אַ קפלת־פנים אָבער ער איז נישט געקומען.

פאָרלייגיג וויסט מען נאָך נישט, וואו בײַלים וועט זיך בעזעצען. אַ טייל זאָגען, אַז ער וועט זיך בעזעצען אין „תל אביב" אין יפו און זיך דערנעהרען פון די 50 רובל אַ חודש, וואָס זיי צעזע האָט איהם צוגעזאָגט צוגעגעבען זיין נאַנץ לעבען און אַ טייל זאָגען, אַז לויט דער עצה פון פּיעל בעקאַנטע וועט זיך בײַלים בעזעצען אין „פתח תקוה" און זיך דאָרט קיפען אַ נחלה, אַ כרם אָדער אַ פרדס.

די יריעה, אַז ראָטשילד האָט איהם געגעבען אַ נחלה אין ארץ־ישראל איז נישט ריכטיג. מ'שמועסט נאָר, אַז ראָטשילד, וועלכער פאַהרט איצט קיין פאַריז, פאַהרט צוזאַמען מיט בײַלים'ן אויף אַזן שיף.

— דער קאַמפּף צווישען די ציוניס־טען און „הילפס־פעראַיין" ציהט זיך אַיינגעגנלעך נאָך ווײַטער דאָ אין ארץ־ישראל. מען זאָגט דאָ, אַז דער פער־טרעטער פון „הילפס־פעראַיין" אין ירושלים ה' אפרים כהן האָט בעקומען אַ טעלעגראַמע פון ד"ר פאול נאַטאַן, אַז ער נרײַט זיך ערשט צום קאַמפּף. אין חיפה פערשאַרפט זיך די לאַגע פון טאָג צו טאָג דאַדורך, וואָס דער פער־טרעטער פון „הילפס־פעראַיין" און פיה־רער פון טעכניקום ד"ר פינקעלשטיין אין זיך איצט נוקם אין די יודישע אַרבײַטער און אין די יודישע סוחרים, די ערשטע ענטזאַגט ער פון דער אַר־בײַט און בײַ דער לעצטע קויפט ער מעהר נישט די נויטיגע זאַכען צו דער אַרבײַט און זיי קויפען די שטאָפען בײַ אַנטיסעמיטישע דײַטשען און אַלס „רויפּ־מײַסטער" האָט מען אַהערגעשיקט פון „הילפס־פעראַיין" אַנ'עלטען דײַטש פון דײַטשלאַנד...

אַזוי אַרום רעכענט דער „הילפס־פעראַיין" צו זיעגען!...

ירושלים, מ. ז. גאָטהאַרד.

טאָג־נאַטיצען.

די מעשה פאַסטאָוו.

— נעלויבט איז דער בורא,—האָט דער פאַסטאָווער רב געזאָגט, — וואָס דאָס ערמאַרדעטע יונגעל איז אַ יודיש... ווען נישט וואָלטען מיר געהאַט אַ נײַע מעשה־בײַלים...

און אַזוי האָבען אויך געטראַכט אַ סך, אַ סך טויזענדער יודען.

מען איז געווען אויפגערודערט פון דעם אכזריות'דיגען מאָרד איבער'ן יו־דישען יונגעל, וואָס איז דורכגעפיהרט געוואָרען דורך דונקעלע פאַרשוינען, דורך אַ געהײַמע מערדער־באַנדע... דאָס בלוט האָט געקאָכט פאַר אויפרע־גונג, נאָר שטיל אין האַרצען האָט יע־דער גלײַך מיט'ן פאַסטאָווער רב זיך געטראַכט:

— נם זו למובה... געלויבט איז דער בורא, וואָס דאָס יונגעל איז אַ יודיש...

און מען האָט געטײַנט, אַז אַזוי חוצפה'דיג וועלען דאָך די סאָוויעטיקעס נישט זיין און ווען די שפּירען פון מאָרד זענען ענטדעקט און דער מערדער איז אַרעסטירט — וועלען זיי וועניגסטענס ענטשוויגען ווערען...

זיי וועלען זעהן, אַז זיי זענען טיאוס אַרײַנגעפאַלען און וועלען שטומען...

אַזוי האָט מען געריכטנט, נאָר מען האָט זיך בימער טועה געווען.

די שווארצע מאות ווײַסען נישט קיין גרעניץ פון חוצפה און קוים הויבען זיי אָן צו שפּיגען אַ נײַעם עלילה־דם, וועלען זיי זיך נישט שרעקען, וואָס די פעדים רײַסען זיך...

זיי זענען די „בעלי־בתים פון ד"ר לאַנץ" און זיי האָבען נעטנ טיטלען, ווי זייערע טײַוועלשע פלעגער דורכ־צופיהרען...:

און זיי שפּיגען ווײַטער אַ ווילד־גרוי־זאַמען בלוט־כלבול און מיר האָבען שוין פאַר זיך אַ נײַע מעשה־בײַלים מיט אַלע תנין, מיט אַלע פּיטשעווקעס...

דעם יודען אפרים פאַשקאָוו, דעם אומגלויבלעכען פאָטער פון אכזריות'דיג ערמאָרדעטען יאָזעל פאַשקאָוו האָט מען ארעסטירט און געבראַכט אין קיעוו... מען האָט איהם שוין ערקלערט אַלס „צדיק" און „חסיד"... עס האָט זיך שוין געפינען אייניער, וואָס האָט „דערקענט", אַז דאָס יונגעל איז זיינס... אפילו אַ לאַמטערן־צינדער פהלט נישט...

דער אינאַמכל איז שוין פאַלד צו־זאַמענגעשטעלט און מען וועט אונז ווידער אינטערשפּיעלען אַנ'אונערהער־טען כלבול...

און פון פּראַקטיק ווײַסען מיר דאָך, אַז ווען מען שטעלט זיך אויף דעם וועג—נעהט עס שוין ווי מיט פּוטער!...

און אונפעהאַלפען שטעהען מיר ווידער פאַר אַ נײַ אומגליק אויפ'ן כלל ישראל, מיט פערקלעמטע הערצער און מיט שרעק קוקען מיר די צוקונפט אין די אויגען אריין.

שרפות האָבען זיך שוין אין פאַסטאָוו אָנגעהויבען... דער גאַנצער געהײַמנים־פולער אפּאַראַט פון די „סאָיוזניקעס" איז אין פולסטען בעטריעב...

— וואָס וועט זײַן?

מען דאַרף ערוואַרטען, אַז די פּראָ־נרעסיווע רוסישע געזעלשאַפט וועט זיך אָפּרופען אין אַפשר אויך מיט אַ שטאַרק און דרײַסט וואָרט וועגען דער נײַער אַפּערע, נאָר צי וועט עס שוין נישט זײַן צו שפּעט?

איצט ערשט זעהען מיר, וי גערעכט זענען געווען יענע פון דער רוסישער געזעלשאַפט, וואָס האָבען גע'טענה'עט, אַז מען טאָר די בײַלים־אַפּערע אַזוי לײַכט נישט פערשווײַגען.

די פּראָגרעסיווע רוסישע געזעלשאַפט און די פרעסע האָט אָפער עס אָפּגע־לאָזען און אַפילו אויף די ווײַטערדיגע נאָכוועהענישען פון דער „בײַלס'אַרע" האָט מען שוואַך רעאַגירט.

דערפאַר אָפער האָבען די רעכטע און די שווארצע נישט גערוהט און זעהענדיג, אַז מיט דעם בײַלים־ענין האָבען זיי שוין פערשפּיעלט — האָבען זיי געשאַפען אַ נײַעם בלבול...

און אַזוי שטעהען מיר איצט פאַר אַ נײַעם שרעקליכען בליט־כלבול און טרויעריג ווערט אויף דער נשמה, ווען מען דערמאָהנט זיך, וואָס קאָנען זיין די פילנען דערפון.

שוין אַ יודישער קרבן און פונדעסט־וועגען געפינען מיר זיך שוין אין אַזאַ פערצווײַפעלטען שרעקן

לאַזאַר י.

א פּראָטעסט־מיטינג פון יודען אין ניו־יארק.

אין דער גרויסער שול פאַר יודישע עמיגראַנטען אויף דער רוטשטינד נאַס אין ניו־יארק איז פאַרגען זונטאָג פאַר־נעקומען אַ שטאַרקער פּראָטעסט־מיטינג געגען דעם געזעץ־פּראָיעקט פון בער־נאַט'ן נישט אַרײַנצולאָזען אין לאַנד קיין אַנאַלפאַבעטען. אין מיטינג האָבען אַנ־טייל גענומען 1200 מאַן, עס האָבען געהאַלטען רעדעס די ריכטער מאַי און בעטמאַן, און אייגשטימיג איז אַנגענו־מען געוואָרען פאָלגענדע רעזאָלוציע:

„אָנערקענענדיג, אַז יעדע בעגרענצונג בנוגע אײַנוואַנדערער איז אַ קאָנטראַסט געגען די פּרינציפּען וואָס עס זענען אויסגעדריקט אין דער דעקלאַראַציע פון דער וואַשינגטאָנער רעפּובליק, וועלכע אָנערקענט, אַז אַלע מענשען זענען גלײַך אין זייערע רעכט;

„אָנערקענענדיג, אַז דאָס איז אַ גע־נעמזאַץ צום לאָנישען פערשטאַנד, אויב מען גלויבט, אַז דער אימיגראַנט גע־ניסט נאָר פון דער אַמעריקאַנער ציווי־ליזאַציע אַז ער העלפט נאָר נישט צו צו דער ענטוויקלונג פון דער ציוויי־ליזאַציע;

„אָנערקענענדיג, אַז דאָס איז אַנ־אכזרישע האַנדלונג צו בעשטראָפען אַ פרעמדען עמיגראַנט דערפאַר, וואָס איהם האָט געטראָפען דאָס אומגליק גיבויר־ן צו ווערען אין שווערע בעדינגונגען, אין וועלכע ער האָט נישט געהאַט די מע־ליכקייט. נאָר צוליעב זייער בילדונג — איז אַנ'אונרעכט און איז נעגען דער דעקלאַראַציע פון גלייכהייט, וואָס איז נעשאַפען אַ נײַעם בלבול...

און אַזוי שטעהען מיר איצט פאַר אַ נײַעם שרעקליכען בליט־כלבול און טרויעריג ווערט אויף דער נשמה, ווען מען דערמאָהנט זיך, וואָס קאָנען זיין די פילנען דערפון.

שוין אַ יודישער קרבן און פונדעסט־וועגען געפינען מיר זיך שוין אין אַזאַ פערצווײַפעלטען שרעקן

לאַזאַר י.

די נייע ווענדונג אין פאַסטאָווער ענין.

די יריעות וואָס ס'זענען אָנגעקומען פון פאַסטאָוו עטליכע טעג פריהער אײַ־דער מען האָט ארעסטירט די עלטערן פון יונגעל האָבען נישט גזוויזען נאָך אויף דעם, אַז די אויספאָרשונג געהט אויף אַ נײַעם וועג. האָטש עס האָבען זיך שוין געהאַט פערשפּרײַט קלאַנגען, אַז די אויספאָרשונג איז געמאַכט גע־וואָרען לייט אַ מסירה פון די סאָיוזני־קעס, וועלכע האָבען עדות געזאָגט, אַז עס איז ערמאָרדעט אַ קריסטליך יונגעל, נאָר די יודען האָבען אויסגעראַכט, אַז עס איז אַ יודיש יונגעל. אָבער נאָך דער צווײַטער אויספאָרשונג האָט מען שוין דײַטליך געזעהן, אַז עס האָט זיך ווירקליך אָנגעהויבען אַ נײַע ווענדונג און דער חשד פאַלט אויף יודען. דער פאָ־טער און די מומער פון יונגעל האָט מען דורכאויס געפרעגט: אויב זיי דער־קענען אין פיס פון ערמאָרדעטען, אַז דאָס איז זייער זוהן. דער פאָטער איז געווען אויסער זיך פון דער פרעגע, ער האָט זיי געגעבען אַ הויפּ־שלאָג אויף דער נאָז, אַז זיי האָבען אויסגעשאָרשט אַז ער איז אַ מערדער, דעמאָלט האָבען זיי איהם געפרעגט: צי דעם יונגעלס פיס האָט געהאַט אַנ'עהנליכען מיר און דער שנײַדערקע אין קיינער נישט געווען, און האָט אַפילו דײַן נאָמען נישט געוואָלט דערמאָהנען, אפי דו זאָלסט נישט קאָמפּראָמיטירט ווערען און זאָלסט נישט האָבען קיין אונאַנגענעהמהײַטען דורך לעסינג פּאָליצײַ־אויס־פאָרשונגען.

— פון דעסטוועגען,—האָט פראָנקע אין אַ ווײַלע ארום צונ'נעבען,—פון דעסטוועגען בין איך ניווען עהרליכער ווי דו. איך האָב באַלד פון אָנהויב אָן פערשטאַנען, אַז די נאַנצע זאַך האָט געמוזט זיין בלויז אַ אונגליקליכער צופאַל און מיר אין אַפילו קיין אײַן מינוט נישט אײַנגעפאַלען וועגען דיר שלעכטס צו קלערען, און דו האָסט געהאַט אַ הארץ חושר צו זיין, אַז איך האָב דיר געוואָלט דאָס לעבען נעהמען!...

— יאָ, פראָנקע!—האָט פריץ געענטפערט.—איצט זעה איך שוין אַלײַן אַיין, אַז דו ביזט מאַקי נאַרנישט שולדיג און איך בעט בײַ דיר טויזענד מאָל פערצײַהונג. איך האָב דאָך געמוזט דיך חושד זײַן, ווײַל אַנדערש האָב איך מיר די זאַך נאַרנישט געקאָנט ערקלערען. איך בעט דיך נאָך אַ מאָל, פראָנקע, פער־צײַה מיר!

— איך וועל דיר נערן פערצײַהען, מיין טײַערער—האָט פראָנקע געענט־פערט.—בלײַבען מיר אַזאָ ווידער די זעלבע פרײַנד ווי פריהער?

— אָבער זעלבסט פערשטענדליך! הערסט דאָך, וי ליעב איך האָב דיך!

— און מיר וועלען אַזאָ דאָך חתונה האָבען?

— נעהמען! — האָט פריץ געענטפערט. — נאָר איצט, מיין טײַערע, וועסטו שוין מוזען עטוואָס געדולדיג זײַן. ווײַל וועהרענד מיין קראַנקהײַט, ווען איך בין געלעגען אַזוי שוואַך, און מיין מומע האָט מיך מיט אַזאַ ליעבשאַפט בעזאָרגט, האָט זי פון מיר אַרויסבעקומען אַ וואָרט, אַז אַהן איהר ערלויבניש וועל איך נישט חתונה האָבען. און אַזוי ווי איך בין אָן איהר אָבהענגיג מיט מיין נאַנצער מאַטעריעלער לאַגע, קאָן איך מיין וואָרט נישט ברעכען. נאָר איך האָף, אַז אין פערלויף פון אַ געוויסער צײַט וועט מיר דאָך געלינגען איהר ערלויבניש צו בעקומען אויף חתונה צו האָבען מיט דיר, און דערײַבער מוזט שוין אונטערוואַר־טען נאָך אַ קורצע צײַט.

— איך וועל וואַרטען, מיין ליעבער, ווי לאַנג עס וועט נויטיג זײַן, נאָר איך האָף, וועסט זיך אַלײַן סטאַרען, איך זאָל נישט דאַרפען צו לאַנג וואַרטען.

פראָנקע איז ווידער געווען גלוקליך. אין איהר הארצען האָט ווידער געפלאַקערט די האָפנונג אַ גרעפּען צו ווערען... אַ גרעפּען?... אין דער מינוט האָט זי אַ ציטער געטהון, זי האָט זיך דערמאָהנט, וואָס וואַצלאַוו האָט איהר אָנ־גערעדט אויף איהר גראָף, אַז אויך דער מאַלער בראַשקאָווסקי האָט פערזיכערט. אַז דער מיטעל און נאָמען פון גראָף פאָן שופּטענפעלד איז געפעלשט און אין אמת'ן הערסט ער נאָר אַנדערש, און ווידער האָט איהר אַ צווײַפעל בעהערשט.

— הער, האַנס! — האָט זי פלוצלינג אַ זאָג געטהון. — זאָג מיר דעם אמת, ביזטו ווירקליך אַ גראָף און הײַסט ווירקליך, ווי דו האָסט מיר געזאָגט?

פריץ האָט פערשטאַנען, אַז אונטער דער צײַט האָט שוין פראָנקע געטוהט מאַכען אויספאָרשונגען וועגען איהם, און מעגליך, אַז זי האָט שוין דערשטעקט עפּעס... נאָר ער האָט באַלד אַ איסווג געזאָגט. ער האָט שלוי אַ שמײַכעל געטהון און געענטפערט:

— ווי פאַלט דיר עפּעס אויס צו פרעגען וועגען דעם? צי דען גלויבסטו מיר נישט? איבערגעגעבן, ביזטו געוועזען... איך בין ווירקליך נישט קיין גראָף און נישט דער, פאַר וועלכען איך האָב זיך דיר אַרויס־געגעבען... צוליעב געוויסע סיבות, וואָס וועלען דיר פילײַכט אין גיכען קלאָר ווערען, מוז איך דערווײַל לע־בען אונטער אַנ'אַנדער נאָמען. יענעם פריהסאָרגען, ווען איך האָב געהאַט בדעה דיך פאָרצישעלען פאַר מיין מוהטע, האָב איך דיר אויך געוואָלט אויסזאָגען מיין אמת'ן נאָמען און דיר ערקלערען די סיבות, פאַרוואָס איך האָב איהם בין איצט בעהאַלטען, וואָרום נאַרטיליך מוז איך מיט דיר תחונה האָבען אונטער מיין אמת'ן נאָמען. נאָר יענע געלעגענהײַט האָבען מיר דורכ־געלאָזט און איצט בלײַבט אונז נאָר צו וואַרטען אויף אַ נײַע געלעגענהײַט.

— ווער זשע ביזטו אין אמת'ן? — האָט פראָנקע געפרעגט טרויעריג. די האָפנונג אַ גרעפּען צו ווערען האָט ווידער אָנגעהויבען צשווימען ווי אַ ריף...

— איך זאָג דאָך דיר, אַז פאָרלויפיג קאָן איך דיר נישט זאָגען, ווער איך בין. איינס נאָר קאָן איך דיר זאָגען, אַז איך טראָג דעם זעלבען נאָמען, ווי מיין מוהטע די באַראָנעסע, און ווען איך וועל האָבען די מעגליכקייט דיך צו בעקע־נען מיט איהר, וועסטו זיך סטלא אויך דערוויסען, ווער איך בין...

— ביזטו אַזאָ אַ באַראָן?...

— יאָ, ליעבסטע... נאָר פרעג מיך נישט מעהר וועגען דעם. איך קאָן דיר נאַרנישט זאָגען, איך האָב שוין אַזוי אויך צופיעל געגעדט...

נו, איז פראָנקע ווידער געווען געטרײַסט. אַ גרעפּען צי אַ באַראָנעסע — דאָס איז שוין אַלץ אײַנס, און אפשר טאַקי גלײַכער אַ באַראָנעסע, דאָס קלינגט שעהנער...

און פריץ איז נאָר פרעהליך געוואָרען. קוים איז איהם געלונגען דורכצו־קומען מיט פראָנקע'ן, איז ער דאָך ווידער אַ פרײַער מענש. אַז הינטער פראָ־נקע'ן איז ביז איצט אויך געשטאַנען וואַצלאַוו הוליאַנסקי, וו.לכער וויים שיין אויך אַלץ, וועגען דעם האָט ער דאָך קיין אהנונג נישט געהאַט. פראָנקע ווידער האָט זיך איצט נעהיט צו דערצעהלען איהר באַראָן אַ וואָרט וועגען הוליאַנסקי'ן און בלאַשקאָווסקי'ן, מורא האָבענדיג, ער זאָל צוליעב דעם נישט אין דעם וועג אויף איהר און זי ווידער אַוועקוואַרפען...

(פאָרזעצונג קומט).

מאָרגענבלאַט נומער 26

יעדער לעזער, וואָס שטעלט צו אויפבאָ 10 קופּאָנען בעקומט יעדע 2 וואָכען אַ באַנד

יודישע געשיכטע

(פון פּראָפעסאָר גרעץ).

אַלס פּרעמיע פון „דאדזער מאָרגענבלאַט" אַנשטאָט פאַר 80 קאָפּ.

נור פאַר 20 קאָפּ אַ באַנד.

די געשיכטע וועט ענטהאַלטען 12 שטאַרקע בענדער אַנ'ערך פון 2000 דרוק־זייטען.

וועלט־נייעס.

אַ פאַר פאָלק כאַראַקטערט אין קינאָ.

פון רוים טיילט מען מיט:

אַ פאַר־פאָלק, וועלכעס האָט בעטעוואָהנט אַ פאַרשטעלונג אין טריאַנאַ־קינאָ האָבען 2 פּערזאָן, וועלכע זענען געוועזען נעבען זיי פון ביידע זייטען פאַרקאַרמירט אין בײַ איהם אַרויסגענומען אַ בריעף־טאַש מיט עטליכע טויזענד רובל, און אויך דעם האַנד־בעטעל פון דער פרוי. אַלע בעמיהונגען פון דער פאָליציי צו ענטדעקען דעם אמת פון דער געשיכטע איז נישט געריינגען.

* * *

נאָך אַ פירמע ניעט די אַרבײַטער פּראָפיט.

פון אַמעריקע שרײַבט מען: די „פאַר אַל־פאַקא מאַסאַני" האָט נאַכגעאָלגט דעם בייספּיעל פון דער „פאַרד מאָטאָר מאַסאַני", און האָט אויך בײַשלאָסען צו געבען איהרע אַרבײַטער אַ חלק פון איהרע פּראָפיטען. דער דורכשניט וועט זיין אַנ'ערך פון 80 דאָלאַר אַ יאָהר צו יעדען אַרבײַטער. דער פּראָפיט וועט געגעבען ווערען בלויז צו אַרבײַטער, וואָס אַרבײַטען שוין צום מינדעסטען אַ יאָהר אין דער פאַבריק, מיט דער נטוועהליכער הי־פּערינג פון שכירות האָט דער פּראָפיט ניט צו שטיין, ווער עס וועט דאַרפען קריגען אַ הויפּ־שאָס וועט איהם סך־הכל קריגען. די יענינע אַרבײַטער וואָס פערלאָזען די פאַבריקען אין מיטען יאָהר, פערלוירען זייער הלק פּראָפיט, און פון דייזע נעלוער ווערט געשאַפען אַ פאָנד פאַר קראַנקע און אַלטע אַרבײַטער.

* * *

לאַק אַנשטאָט אָפּעראַציע־הענטשקעס.

פדי ניט אַנצושטעקען זיך פון די קראַנקע בשעת אַ אָפּעראַציע, בענוצען די דאָקטוירים גומענע הענטשקעס. וועלכע שטערען דער אַרבײַט, ווייל זיי לאָזען ניט פרײַ אַרבײַטען. איצט האָט דער דאָקטאָר דוגאַרד פון דיזיאָן ערפונדען אַזאַ מין לאַק מיט וועלכען מ'שמירט זיך אויס די הענד פאַר דער אָפּעראַציע. די הענד זענען פרום, קענען פרינק אַרבײַטען און האָבען ניט פאַר קיין אַנשטעקונג.

Lekarz-Dentysta
צאָהן־ערצטין
ר. ראָזענמאַן
ניקאָלאַיעווסקאַ 50 עקע נאַוראָט
געוועזענע אַסיסטענטין בײַם צאָהן־אַרצט האַבערפעלד.
נימאָ פון פון 10 ביז 2 און פון 4 ביז 8.
חפּאַ

די שרעקליכע סודות.

אַ זעלטענע שפּאַנענדער ראָמאַן פון לאַדזער לעבען.

(307) בעאַרבײַט פון ל. שרייבער.

פראָנקע האָט זיך ציגעהערט מיט גרעסטען אינטערעס און—דער סוף איז געווען, אַז זי האָט אַלץ געגלייבט. ווי דיר לעזער געדענקען נאָך אוודאי איז פראָנקע פון אַנהויב אָן געגעבען געווען צו גלייבען, אַז די נאַנצע פערנעפּטונג איז בלויז געווען אַ אונגליקליכער צופאַל און לאַנג האָט זי וואַצלאַוו'ן גאָרנישט גלייבען גלייבען אפילו, אַז איהר נראָף זאָל זיין עפּעס שולדיג דערין. דער אײַנציגער מאָטיוו, וואָס האָט איהר סוף כל סוף געצוואונגען פאַרט צו גלייבען וואַצלאַוו'ן, איז געווען בלויז דאָס, וואָס איהר נראָף איז פערשוואונדען ווי אין וואַסער אַרײַן און האָט זיך שוין מעהר נישט געוויזען. איצט אָבער, נאָך דעם אַלעם, וואָס ער האָט דערצעהלט, האָט זיך אַלץ ערקלערט אײַנפאַכער און נינסטיגער פאַר פראָנקע'ן. גאַנץ פשוט: ער איז אויך געווען פערנעפּטעט און בראָנק, און דערײַבער נישט ער האָט געקאָנט קומען צו איהר, נישט זי האָט געקאָנט ערגעץ טרעפען.

און דערין אַלעם איז געווען פיעל בעקוועמער צו גלייבען, ווײַל דאַדורך האָט זיך פאַר פראָנקע'ן ווידער געעפענט די האָפנונג צו ווערען אַ גרעפּין...

— פערשטעהסטו שוין?—האָט פריץ ווײַטער גערעדט איבערצײַגענד.—נאָכדעם אַז איך האָב אָנגעהויבען צו זיך צו קוסען און מען האָט מיך אָנגע־הויבען אויסצופרעגען, וואָס מיט מיר איז געווען, האָב איך געענטפערט, אַז איך ווײַס אַלץ נישט. אַז איך האָב געמוזט אַ טשות האָבען און אויסרינגען גנפּס אַנשטאָט אַרפואה, מיט אַזן וואָרט, איך האָב מיך בעמיהט מיט אַלע כחות אויסצוקלערען עפּעס אַ אונשולדיגען תירוץ. אַבי נישט דיך אַרײַנצושיקען אין דער געשיכטע, זעהסטו שוין, פראָנקע, ווי ליעב איך האָב דיך געהאַט! אַז חאָטש אין הארצען בין איך זיכער געווען, אַז דו האָסט מיך פערסטאַנען, דאָך האָב איך דיך נישט געוואָלט אויסגעבען!

— און איך מיינסטו, האָב דיך ווייניגער ליעב געהאַט?—האָט פראָנקע געענטפערט.—איך האָב דאָך דיך אויך נישט אויסגעגעבען. וויפיעל מ'האָט מיך נישט געטאַטערט, איך זאָל זאָגען צי אין יענעם אָוועגד נישט געווען נאָך עמיץ אין מיין וואָהנונג, בין איך אַלץ געבליבען בײַ דאָס מיינינג, אַז אויסער מיר און דער שנײַדערקע אין קיינער נישט געווען, און האָב אַפילו מיר דיין נאָמען נישט געוואָלט דערמאָהנען, אפי דו זאָלסט נישט קאָמפּראָמיטירט ווערען און זאָלסט נישט האָבען קיין אונאַנגענעהמהײַטען דורך לעסינג פּאָליצײַ־אויס־פאָרשונגען.

— פון דעסטוועגען,—האָט פראָנקע אין אַ ווײַלע ארום צונ'נעבען,—פון דעסטוועגען בין איך ניווען עהרליכער ווי דו. איך האָב באַלד פון אָנהויב אָן פערשטאַנען, אַז די נאַנצע זאַך האָט געמוזט זיין בלויז אַ אונגליקליכער צופאַל און מיר אין אַפילו אַ מינוט נישט אײַנגעפאַלען וועגען דיר שלעכטס צו קלערען, און דו האָסט געהאַט אַ הארץ חושר צו זיין, אַז איך האָב דיר געוואָלט דאָס לעבען נעהמען!...

— יאָ, פראָנקע!—האָט פריץ געענטפערט.—איצט זעה איך שוין אַלײַן אַיין, אַז דו ביזט מאַקי נאַרנישט שולדיג און איך בעט בײַ דיר טויזענד מאָל פערצײַהונג. איך האָב דאָך געמוזט דיך חושר זיין, ווײַל אַנדערש האָב איך מיר די זאַך נאַרנישט געקאָנט ערקלערען. איך בעט דיך נאָך אַ מאָל, פראָנקע, פער־צײַה מיר!

— איך וועל דיר נערן פערצײַהען, מיין טײַערער—האָט פראָנקע געענט־פערט.—בלײַבען מיר אַזאָ ווידער די זעלבע פרײַנד ווי פריהער?

— אָבער זעלבסט פערשטענדליך! הערסט דאָך, וי ליעב איך האָב דיך!

— און מיר וועלען אַזאָ דאָך חתונה האָבען?

— נעהמען! — האָט פריץ געענטפערט. — נאָר איצט, מיין טײַערע, וועסטו שוין מוזען עטוואָס געדולדיג זיין. ווײַל וועהרענד מיין קראַנקהײַט, ווען איך בין געלעגען אַזוי שוואַך, און מיין מומע האָט מיך מיט אַזאַ ליעבשאַפט בעזאָרגט, האָט זי פון מיר אַרויסבעקומען אַ וואָרט, אַז אַהן איהר ערלויבניש וועל איך נישט חתונה האָבען. און אַזוי ווי איך בין אָן איהר אָבהענגיג מיט מיין נאַנצער מאַטעריעלער לאַגע, קאָן איך מיין וואָרט נישט ברעכען. נאָר איך האָף, אַז אין פערלויף פון אַ געוויסער צײַט וועט מיר דאָך געלינגען איהר ערלויבניש צו בעקומען אויף חתונה צו האָבען מיט דיר, און דערײַבער מוזט שוין אונטערוואַר־טען נאָך אַ קורצע צײַט.

— איך וועל וואַרטען, מיין ליעבער, ווי לאַנג עס וועט נויטיג זיין, נאָר איך האָף, וועסט זיך אַלײַן סטאַרען, איך זאָל נישט דאַרפען צו לאַנג וואַרטען.

פראָנקע איז ווידער געווען גלוקליך. אין איהר הארצען האָט ווידער געפלאַקערט די האָפנונג אַ גרעפּען צו ווערען... אַ גרעפּען?... אין דער מינוט האָט זי אַ ציטער געטהון, זי האָט זיך דערמאָהנט, וואָס וואַצלאַוו האָט איהר אָנ־גערעדט אויף איהר גראָף, אַז אויך דער מאַלער בראַשקאָווסקי האָט פערזיכערט. אַז דער מיטעל און נאָמען פון גראָף פאָן שופּטענפעלד איז געפעלשט און אין אמת'ן הייסט ער נאָר אַנדערש, און ווידער האָט איהר אַ צווײַפעל בעהערשט.

— הער, האַנס! — האָט זי פלוצלינג אַ זאָג געטהון. — זאָג מיר דעם אמת, ביזטו ווירקליך אַ גראָף און הײַסט ווירקליך, ווי דו האָסט מיר געזאָגט?

פריץ האָט פערשטאַנען, אַז אונטער דער צײַט האָט שוין פראָנקע געטוהט מאַכען אויספאָרשונגען וועגען איהם, און מעגליך, אַז זי האָט שוין דערשטעקט עפּעס... נאָר ער האָט באַלד אַ איסווג געזאָגט. ער האָט שלוי אַ שמײַכעל געטהון און געענטפערט:

— ווי פאַלט דיר עפּעס אויס צו פרעגען וועגען דעם? צי דען גלויבסטו מיר נישט? איבערגעגעבן, ביזטו געוועזען... איך בין ווירקליך נישט קיין גראָף און נישט דער, פאַר וועלכען איך האָב זיך דיר אַרויס־געגעבען... צוליעב געוויסע סיבות, וואָס וועלען דיר פילײַכט אין גיכען קלאָר ווערען, מוז איך דערווײַל לע־בען אונטער אַנ'אַנדער נאָמען. יענעם פריהסאָרגען, ווען איך האָב געהאַט בדעה דיך פאָרצישעלען פאַר מיין מוהטע, האָב איך דיר אויך געוואָלט אויסזאָגען מיין אמת'ן נאָמען און דיר ערקלערען די סיבות, פאַרוואָס איך האָב איהם בין איצט בעהאַלטען, וואָרום נאַרטיליך מוז איך מיט דיר תחונה האָבען אונטער מיין אמת'ן נאָמען. נאָר יענע געלעגענהײַט האָבען מיר דורכ־געלאָזט און איצט בלײַבט אונז נאָר צו וואַרטען אויף אַ נײַע געלעגענהײַט.

— ווער זשע ביזטו אין אמת'ן? — האָט פראָנקע געפרעגט טרויעריג. די האָפנונג אַ גרעפּין צו ווערען האָט ווידער אָנגעהויבען ווי אַ ריף...

— איך זאָג דאָך דיר, אַז פאָרלויפיג קאָן איך דיר נישט זאָגען, ווער איך בין. איינס נאָר קאָן איך דיר זאָגען, אַז איך טראָג דעם זעלבען נאָמען, ווי מיין מוהטע די באַראָנעסע, און ווען איך וועל האָבען די מעגליכקייט דיך צו בעקע־נען מיט איהר, וועסטו זיך סטלא אויך דערוויסען, ווער

וואָס הערט זיך אין לאָדז?

האַנדווערקער - קורסען.

אונטערן פאַרזיץ פון שטאַרט-פּרעזי-דענט איז אין מאַניסטראַט פאַרנעקומען אַ זיצונג וועגן עפענען האַנדווערקער-קורסען בײַ דער 4-קלאַסיגער אַלעק-סאַנדר שולע.

אין דער זיצונג האָבען זיך אויך בע-טײַליגט דער שול-אינספּעקטאָר שטשעג-לאָוו און די ראַטמענער פּאַזנאַנסקי און ריכטער.

אויף דער זיצונג איז אַרומגערעדט געוואָרען דער פּראָיעקט פון סינעסטעריום וועלכער איז פּרינציפּיעל אויך אָנגענומען געוואָרען אַז עס איז בעשלאָסען צו-וואַרען צו עפענען דערווײַל וועפּער-קורסען אַז שפּעטער—שפּינעדרײַ-קורסען.

דער מאַגיסטראַט האָט אַסיגנירט אויף דעם צוועק 2100 רובל יעהרליך פון דער שטאָדט-קאַסע, אויך די דעגירונג וועט זיכער אַסיגנירען אַ געוויסע סומע.

עקספּאַרט פון לאָדזער סחורות קיין אויסלאַנד.

אין משך פון יאָהר 1918 האָט מען פון לאָדז אַרויסגעשיקט קיין אויסלאַנד סחורות: 50 פּוד ביימוואָלגאַרן אַלס ערשטע פּראָבע • פּאַרטיע, 645 פּוד האַנפּגאַרן, 4203 פּוד ביימוואָל-סחורות, 23,262 פּוד נעפּאַרבטע און נעדרוקטע ביימוואָל-סחורות, 757 פּוד פײַנע וואָל-סחורות.

פאַר די סחורות, וואָס מען האָט אַרויסגעשיקט פון לאָדז האָט מען בע-צאָהלט צאָל 165,850 רובל.

די עקספּאָרטירטע סחורות האָט מען הויפּטזעכליך אַרויסגעשיקט קיין פּערס-יען, מאַנגאַליען און באַלקאַן. אין עקס-פּאָרט האָבען זיך בעטײַליגט 23 לאָד-זער פירמעס.

רוסישע קאַפּיטאַלען אין לאָדז

ווי מען מעלדעט פון זיכערע קוועלען, האָבען אײַנינע גרעסערע רוסישע קאַפּי-טאַליסטען בעשלאָסען אָפּצוקויפען אין לאָדז אַ גרויסע אינדוסטריע אונטערנע-מונג פאַר 5 מיליאָן. עס ווערען שוין געפירט וועגען דעם אונטערהאַנדלונגען

וועגען דער ליציטאַציע פון דער מאַריאַוויטשע-קירך.

אין דער 2-טער ציוויל • אָפּטײַלונג פון וואַרשויער סודענע פאַלעטע איז פּעטראַכט געוואָרען די אָפּזאַלעציע פון לאָדזער מ״ריאַוויטשע • נעמײַנדע נעגען אורטײַל פון פּעטריקאָווער אָקרוזשנאָי סוד, לויט וועלכען עס איז בעשטענדיק געוואָרען אַ ליציטאַציע אויף דער מאַר-יאַוויטשע-קירך.

די האַרשויער סודענע פאַלאַטע האָט מבטל געמאַכט דיעם אורטײַל פון פּעטריקאָווער אָקרוזשנאָי סוד און ער-קלערט די ליציטאַציע פון דער מאַר-יאַוויטשע-קירך פאַר אונגילטיק.

אַלס פערשײַדענער פון די היענע מאַריאַוויטען איז אַרויסגעטראָטען דער ג״שוואַירעגער אַדוואָקאַט קאַביליגסקי.

די פאַרשטעלונג פאַר ט. ק. א.

הײַנט אין אָוונד וועט אין „סקאַלאַ״-טעאַטער פאָרקומען אַ פאָרשטעלונג לטובת „ט. ק. א.״ געשפּיעלט וועט ווערען די פּאָפּ.לערע אָפּערעטע „כל נדרי״.

בילעטען קאָן מען בעקומען אין די ביבליאָטעקען פון דער געזעלשאַפט, אין דער בוכהאַנדלונג „בצלאל״ (ציענעל נאַם 37) און אין קאַסע פון טעאַטער.

די אָרדנונג אין לאָדזער שפּיטאַלען.

אין דער נאַכט פון דיענסטאָג אויף מיטוואָך איז אויף נאָוואַ-צענעלניאַנא 38 פּליצלונג שטאַרק קראַנק געוואָרען אַ מיפּעטאַריין, וועלכע האָט געהאַט גע-בוירען אַ צווילינג.

מען האָט צו דער קראַנקער פרוי אַרויסגערופען אַ דאָקטאָר, וועלכער האָט אָנטעלעפאָנירט אין פּאָזנאַנסקי׳ס שפּיטאָל און געפרעגט צי מען קאָן אַהין בראָנגען די קראַנקע. מען האָט געענטפערט, אַז יאָ. ווען מען האָט די קראַנקע געבראַכט אין שפּיטאָל, האָט מען זי אָבער נישט אויפגענומען, ער-קלערענדיק, אַז עס איז קיין פּלאַץ נישטאָ מען האָט די שווער קראַנקע פרוי, דאַן אָפּגעפירט אין קליניק פון „לינת החילים״, נאָר אויך דאָרט האָט מען די קראַנקע נישט אויפגענומען צו-ליעב מאַנגעל אין פּלאַץ...

נאָך פיעל מיה און טאַטערניש און נאָך אַרומשלעפּען די קראַנקע פערשידענע שפּיטאָלען, האָט מען די פרוי אויפגענומען — אין קרינסקיבען פּרויט אויף דזעלנאַ 52.

דער מרויערינער פאַט פעהלט אונז נאָך אַ מאָל, וועלכע אונאָרדנונג עס הערשט אין די לאָדזער שפּיטאַלען און אין אַ קיטשער מינוט קאָן לײַכט קאָם-מען אַ מענשען-לעבען צוליעב דער אונערהערטער אָרדנונג.

פון דער חברה „צער בעלי חיים״.

דער אינספּעקטאָר פון דער לאָדזער אָפּטײַלונג פון דער חברה „צער בעלי חיים״ האָט נעמאַכט רעוויזיעס אויפ׳ן מארק פון לוטאָמירסקאַ נאַם און קאַנ-פיסקירט אַ כך פיינעלעך. אויך האָט מען קאָנפיסקירט 30 פײַנעל אויף דרעוו-נאָווסקאַ, דוואָרסקאַ, באַזאַרנאַ און אַנ-דערע נאַסען.

פון מאַגיסטראַט.

(נ) פאַרנעסטערן אין אָוונד איז אין מאַניסטראַט אונטער׳ן פאָרזיץ פון פרע-זידענט פאַרנעקומען אַ זיצונג, אויף וועלכער ס׳איז צווישען אַנדערע בע-טראַכט געוואָרען די פראַגע וועגען אַיינפירען האַנדווערקער - אָפּטײַלונגען אין דער שטעדטישער אַלעקסאַנדער-שולע, די פערזאַמעלטע האָבען בע-שלאָסען, אַז בײַ דער שולע זאָל אײַנ-געפירט ווערען אַ וועפערײַ און שפּי-נערײַ-אָפּטײַלונג. צוליעב מאַנגעל אין געלד זאָל אין פערלויף פון ערשטען יאָהר דערווײַל אײַנגעאָרדנט ווערען בלויז די וועפערײַ-אָפּטײַלונג.

אויף דער זעלבער זיצונג איז אויך בעשלאָסען געוואָרען צו פערגרעסערן דעם יעהרליכען אָכצאַהל פון האַנ-דעלס-מאַרק, וואָס ס׳האַלטען אויף רוגאַוו-סקאַ נאַם, די גרויסאַנדוסטריעלער לעאָנהאַרד ווילקער און גירבאַרד, פון 4000 רובל אויף 6000 רובל יעהרליך. די זיצונג האָט דערבײַ ערלויבט די אויבענדערטאַהנטע גרויס - אינדוסטרי-עלער דעם האַנדעלס-מאַרק צו האַלטען אויף די ווײַטערדיגע 10 יאָהר.

פאַר פערשפּרײַטען אויפרופען

(ש) בעת עס זענען פאַרנעקומען די פאַרגינע וואָך אין בענדזין די דאָ-זאַרעס - וואַהלען, האָט אַ אָרטיגער סטראַזשנוק געכאַפּט אַ געוויסען עהרליך פערשפּרײַטען אויפרופען אין דער נאַם, וועגען די דאָזאָרעס-וואַהלען און אירעם אַרעסטירט.

דער בענדזינער אויעזדנער נאַטשאַל-ניק האָט וועגען דעם נעמאָלדען דעם גובערנאַטאָר, אין עהרליך איז בע-שטראָפט געוואָרען מיט 150 רובל און דער דרוקער זײַדנער פאַר דרוקען די אויפרופען מיט 100 רובל.

נעכטען איז נעקומען ה׳ עהרליך פון בענדזין אַז האָט זיך פאַרגעשעלט פאַר׳ן פעטראַקאָווער גובערנאַטאָר ער-קלערענדיק איהם, אַז דאָס זענען ניט קיין אונגעלעגאַלע אויפרופען.

דער גובערנאַטאָר האָט צוגעזאָגט אַראָבנעהמען די שטראָף.

פערשיעדענעס.

(נ) דער פּעטריקאָווער גובערנאַטאָר האָט אָבגעוואָרפען די השתדלות פון דער לאָדזער אָפּטײַלונג פון „שוסטער-פּעראײַן אין פּילען״ וועגען עפענען אין לאָדז אַ הורט-סקלאַד פון פאַרמיגע לעדער-אויסאַרבײַטונגען.

— (נ) דער פּעטריקאָווער גובערנאַטאָר האָט אָבגעאָנט צום דריטען מאָל די ביטע פון „קריסטליכען פּראָ-פעסיאָנעלען פּעראײַן פון בעקער-אַר-בײַטער״ וועגען פאַנאַנדערשיקען אַנ׳אַנקעטע צו די בעקער-אַרבײַטער וועגען זײַער עקאָנאָמישער לאַגע.

— (נ) אויף דער לעצטער פּער-וואַלטונגס-זיצונג פון דער חברה „גמילת הסדים״, וועלכע פערשפּרײַט איהר טע-טיגקײַט אין ראַיאָן פון גרינעם מארק, איז בעשלאָסען געוואָרען אין צוויי וואָ-כען אַרום אײַנצוואָרדנען אַ טעאַטער-פאָרשטעלונג לטובת דער חברה.

— (נ) מיט אַ צײַט צוריק האָבען מיר שוין מיטגעטײַלט, אַז די לאָדזער יודישע נמינע, האָט זיך געוועגערט מיט אײַנפירען האַנדווערקער - אָפּטײַלונגען אין דער שטעדטישער אַלעקסאַנדער-שולע, די פערזאַמעלטע האָבען בע-שלאָסען, אַז בײַ דער שולע זאָל אײַנ-געפירט ווערען אַ וועפערײַ און שפּי-נערײַ-אָפּטײַלונג. צוליעב מאַנגעל אין געלד זאָל אין פערלויף פון ערשטען יאָהר דערווײַל אײַנגעאָרדנט ווערען בלויז די וועפערײַ-אָפּטײַלונג.

אויף דער זעלבער זיצונג איז אויך בעשלאָסען געוואָרען צו פערגרעסערן דעם יעהרליכען אָכצאַהל פון האַנ-דעלס-מאַרק, וואָס ס׳האַלטען אויף רוגאַוו-סקאַ נאַם, די גרויסאַנדוסטריעלער לעאָנהאַרד ווילקער און גירבאַרד, פון 4000 רובל אויף 6000 רובל יעהרליך. די זיצונג האָט דערבײַ ערלויבט די אויבענדערטאַהנטע גרויס - אינדוסטרי-עלער דעם האַנדעלס-מאַרק צו האַלטען אויף די ווײַטערדיגע 10 יאָהר.

פאַר פערשפּרײַטען אויפרופען

(ש) בעת עס זענען פאַרנעקומען די פאַרגינע וואָך אין בענדזין די דאָ-זאַרעס - וואַהלען, האָט אַ אָרטיגער סטראַזשנוק געכאַפּט אַ געוויסען עהרליך פערשפּרײַטען אויפרופען אין דער נאַם, וועגען די דאָזאָרעס-וואַהלען און אירעם אַרעסטירט.

דער בענדזינער אויעזדנער נאַטשאַל-ניק האָט וועגען דעם נעמאָלדען דעם גובערנאַטאָר, אין עהרליך איז בע-שטראָפט געוואָרען מיט 150 רובל און דער דרוקער זײַדנער פאַר דרוקען די אויפרופען מיט 100 רובל.

נעכטען איז נעקומען ה׳ עהרליך פון בענדזין אַז האָט זיך פאַרגעשעלט פאַר׳ן פעטראַקאָווער גובערנאַטאָר ער-קלערענדיק איהם, אַז דאָס זענען ניט קיין אונגעלעגאַלע אויפרופען.

דער גובערנאַטאָר האָט צוגעזאָגט אַראָבנעהמען די שטראָף.

פערשיעדענעס.

(נ) דער פּעטריקאָווער גובערנאַטאָר האָט אָבגעוואָרפען די השתדלות פון דער לאָדזער אָפּטײַלונג פון „שוסטער-פּעראײַן אין פּילען״ וועגען עפענען אין לאָדז אַ הורט-סקלאַד פון פאַרמיגע לעדער-אויסאַרבײַטונגען.

— (נ) דער פּעטריקאָווער גובערנאַטאָר האָט אָבגעאָנט צום דריטען מאָל די ביטע פון „קריסטליכען פּראָ-פעסיאָנעלען פּעראײַן פון בעקער-אַר-בײַטער״ וועגען פאַנאַנדערשיקען אַנ׳אַנקעטע צו די בעקער-אַרבײַטער וועגען זײַער עקאָנאָמישער לאַגע.

— (נ) אויף דער לעצטער פּער-וואַלטונגס-זיצונג פון דער חברה „גמילת הסדים״, וועלכע פערשפּרײַט איהר טע-טיגקײַט אין ראַיאָן פון גרינעם מארק, איז בעשלאָסען געוואָרען אין צוויי וואָ-כען אַרום אײַנצוואָרדנען אַ טעאַטער-פאָרשטעלונג לטובת דער חברה.

— (נ) מיט אַ צײַט צוריק האָבען מיר שוין מיטגעטײַלט, אַז די לאָדזער יודישע נמינע, האָט זיך געוועגערט מיט אַ „ביטי״ צום נאַטשאַלניק פון דער לאָד-זער שול-דירעקציע ה׳ ביעלאַיעוו, אַז ער זאָל ערלויבען צו פערנר-כערן די אונטערריכט-שיעה׳ן פון דער העברע-אישער שפּראַך אין די יודישע עלע-מענטאַר-שולען פון 2 אויף 4 שעה וועכענטליך.

די נמינע האָט איצט בעקומען פון נאַטשאַלניק אַ ענטפער, אין וועלכען ער מעלדעט, אַז אין זײַן קאָמפּעטענץ ליגט נישט דאָס רעכט די ביטע צו ערפילען. די נמינע האָט זיך דערוויבער אין דער זעלבער אָנגעלעגענהײַט גע-וועندעט מיט אַ ביטע צום נאַטשאַלניק פון וואַרשעווער לעהר-ראַיאָן לעוויצקי.

— (נ) שבת דעם 21-טען פעברואַר וועט אין וויקטאָריע-זאַל (דלוגא 45) פאָרקומען די גרינדונגס - פערזאַמלונג פון „פּראָפעסיאָנעלען פּעראײַן פון די אַרבײַטער אין דער לעדער-פּראַנזשע״. די פערזאָנען, וואָס אינטערעסירען זיך מיט׳ן פּעראײַן קאָנען זיך מעלדען אין ציטוײַלינען לאָקאַל פון פּעראײַן (פּעטרעקאָווער 20).

— קײַן לאָדז איז געקומען צוגאָה-רען אין דינענסט-אָנגעלעגענהײַטען דער כליעראַוואַטעל פאַר בעזונדערס וויכ-טיגע ענינים פון פּעטראָקאָווער אָקרוזש-נאָי סוד. ה׳ בעלעצקי.

— די פערוואַלטונג פון דער לאָד-זער פאַבריק-באַהן האָט אויף סקלאַ-דאָוואַ און קאָלײַנאַ אײַנגעזיהרט עלעקטרישע לאָספען, וועלכע האָבען געגעבען גוטע רעזולטאַטען.

— די אויסשטעלונג פון פּלאַקאַטען און אַפישען, וואָס ווערט אײַנגעאָרדנט דורכ׳ן מוזעאום פאַר קונסט און וויס-ענשאַפט, וועט זיך עפענען דעם 15 פעברואַר.

— די לאָדזער קרעדיט-געזעלשאַפט האָט בעשלאָסען אַרויסצוגעבען דעם אַקציענגעזעלשאַפט „גראַנד האָטעל״ אַ הלואה פון 702,090 רובל אויף אירע בנינים.

— דער בעוואוסטער קונסט-מאַלער ה׳ אַראַלף בערמאַן אָרדענט אין ניכען אײַן אַ קונסט-אויסשטעלונג פון זײַנע בילדער.

— (נ) דער פּעטריקאָווער גובער-נאַטאָר האָט בעפוילען אַלע וואַהלטע-טיגע פּעראײַנען, זײַ זאָלען איהם צו-שטעלען דעם יעהרליכען טעטיגקײַטס-בעריכט.

▼▲▼▲▼▲

לעצטע נייעס.

פערשוואונדען געוואָרען 14 מיליאָן דאָלאַר.

לאָנדאָן (ספּ.) דעם „דײַלי כראָ-ניקל״ מעלדעט מען פון ניו-יאָרק וועגען גרויסע גנבות האָט מ׳האָט ענטדעקט בײַ דער ניו-יאָרק-נאַציאָנאַלען און האַרט-כאַרד באַהן-געזעלשאַפט, ווו מ׳האָט ער-קלערט דער געוועזענער פאַרזיצענדער פון דער קאָמיסיע איז פערשוואונדען געוואָרען אַ סומע פון 14 מיליאָן דאָלאַר.

וועגען אַ ריכיש-רומענישען פערבאַנד.

בעלגראַד (ספּ.) אין די היענע פּאָליטישע כרײַזען פערזיכערט מען, אַז אין דער אמתן איז נאָך קיין שום גריכיש - רומענישער אבמאַך נישט גע-שלאָסען געוואָרען, נאָר אויב גריכע-לאַנד און רומעניען וועלען שליסען אַ פערבאַנד, וועט סערביען צו איהם גלײַך צושטעהן.

אַ שרעקליכע קאַטאַסטראָפע.

בודאַפּעשט (ספּ.) נישט וויט פון דאָרף בעזלעט איז אַ צוג אַריין אויף אַ פוהר, אין וועלכער ס׳זענען גע-פאָהרען 10 קינדער. 3 קינדער זענען דערהרג׳עט געוואָרען און 6 זענען שווער פערוואונדעט געוואָרען. אײַן קינד איז נצזיל געוואָרען.

צעהן מיליאָן דאָלאַר פאַר פריעדענס-פּראָפּאַגאַנדאַ.

ניו-יאָרק (ספּ.) דער פּעקאַנטער אַמעריקאַנישער מיליאָנער קאַרנעדושע, וועלכער האָט מיט אַ צײַט צוריק מנדב געוועזען 10 מיליאָן דאָלאַר מיט׳ן צוועק צו פּראָפּאַגאַנדירען דעם וועלט-פריעדען, האָט איצט געגעבען נאָך 2 מיליאָן דאָלאַר פאַר פריעדענס-פּראָפּאַגאַנדאַ אין די קיכען.

ערד-ציטערניש.

ניו-יאָרק (ספּ.) די סייסמאָ-גראַפישע אַפּאַראַטען אין קאַנאַדאַ, וואָ-ציט ערשטען איז בעזאָנדערלעך געוואָרען דן פראַנץ וועגען ערנוועדערן דעם פּראָצענט, נאָך קורצע דעבאַטען אין אָנגענומען געוואָ-רען צו ערנוועדערן דעם פּראָצענט פון 10 אויף 9. אין לויט דער אײַנזעהונג פון דער פערוואַלטונג אין ראַט קען דער פּראָצענט ערנוועדערט ווערען ביז 8. עס איז אויך אָנגענומען געוואָרען: 1) אַרויסגעבען הלוואות ביז 500 רובל, 2) אײַנצאָהלונגען טשעק-ביכלעך אויף 4 פּראָצענט. — דן טשעק-ביכלעך בעשטעהן אין דעם, וואָס מ׳האָט אַרויסגענומען פון דער האַסע דן אײַנלאַגע נישט דאַרלעגונג ציקיסען אין לאַקאַל פון דער קאַסע אונטערצושרײַבען זיך, ס׳איז נעגנ אַרויסגעגעבען אַנ׳אַנדערע זינען פון טשעק-ביכל מיט אַנ׳אינטער-שרעפט פון דעם אָנגענומענער פון ביכעל, דאַן בעקומט יעדער אַרום דן אָנגעשיינטן סיפע אחו שוועריגקײַטן. — 3) אויסלאַנדע ביכלעך אַרויסגעגעבען אויף אַ סיפע פון 5000 רובל, נאָכדעם אַז דאָרכגעלעזענט נעהאָרען דער בעריכט פאַר׳ן פּאַרונען יאָהר, פון וועלכען דער אויסגעגעבענער

שינגטאן און אנדערע אמעריקאנישע שטעדט קאנסטאטירען, אז ס'וועט אין גיכען פארקומען א שטארקע ערד-ציטער-ניש. די אפאראטען האבען זיך אזוי שטארק בעוועגט, אז זיי זענען בעשעדיגט געווארען. צוליעב דעם קאן מען נישט נעגוי בעשטימען וואו די ערד-ציטערניש וועט פארקומען און וואס פאר א שווערע פאלגען זי וועט האבען.

אַ דעמאנסטראַציע פון אַרבייטסלאָזע.

לעמבערג (ספ.) היינט פארמיטאג האבען זיך אנ'ערך פון 1000 ארבייטס-לאזע ארבייטער פערזאמעלט ביים מא-ניסטראט אויף דעם רינג-פלאץ און גע-פארערט, אז ס'זאל זיי געבען ארבייט. א דעפוטאציע, וואס איז בעשטאנען פון די דעפוטאטן דייר, דיאמאנד און ברייט-מער, איז אויסגעזאנט צום שטאדט-פרעזידענט, וועלכער האט ערקלערט, אז פון פאנד פון דער שטאדט-נעמענדע איז שוין גאר נישט דא. לויט דער פעראנדרונג פון שטאדט-פרעזידענט האט מען פערטיילט צווישען די ארבייטסלאזע קארטאפעל און קויהלען.

דער שטאדט-פרעזידענט האט זיך געוועגדעט צום נאמיעסניק און לאנד-מארשאל מיט א ביטע, אז ס'זאלען אנ-גענומען ווערען די ניט-ניע מיכלען, א ס'זאל נישט קומען צו קיין הונגער-אונ-רוהען און מ'זאל זעהען ערטפלען הילף די ארבייטסלאזע.

אָנגעקומענע סוחרים.

האטעל „נראנד" (פעטרוקויער-שטר.

ביעלאסטאצקי, פיאנטקיעוויטש, בעקערמאן, טראכטמאן, הייפערין, קאטאן און מארעלעי-בוים — וארשא; סטרעמיטש — ביעלאסטאק; באלצער—בערלין; פרידריך—מאסקווע; שטרלאטענבורג; בליאזעוויטש—ריגא; נאט-לער—נערלין.

האטעל „פאלאסט".

פעלמאן און אויסטפערל—ווילנא; דלוגאטש און פרענקעל—מאסקווע; ברוילענט—ראוונא; ווינאוועל, גאלדבערג, פאטראן, פרושעדבארסקי און סענאל—וארשא; אונגליק, קאטינסקי און האראוויטש — טשענסטאכאוו; קרוזעצקי — ריעשעוויצא; ווינדמאן—וואהיערציג; ווייגבערג—לאמזשאן; נאפארא—ביעשעוואו; דיסקין—טאמא-שאוו; ביאלאסטאצקי—קוטנא; ווינמאן—רשדאם; קאנסטאנטינאווסקי—פעטערבורג.

האטעל „צענטראל".

טעלים—באלטא; פרייזעס—קאנסק; שפרען—ברעסט-ליטאווסק; שוארצמאן — דווינסק; מינקאווא — ביעלעוו; רושעשעווסקי — ביא-ליסטאק.

האטעל „וויקטאריא".

וואלסקי—טאלטוא; גאלדשטיין — אדעס; קאבערושיצקי—קאלינאוו; מאלסקי, רווישיצקי, קראנץ, וואסערמאן און פיבינגער—וארשא; באלאנאנאוו—יעליסאוואטפאל; אזשעלעווסקי—לאמזשא; שאלט—ווינעבסק; טשערני—קיעוו; קאמעלהאר—ווראנסקא-וואליע; רעפעלסקי — ביאליסטאק; פיבינגער—קאליש; אשמשיאנץ און משיקוטשיילי—קוטאאיס.

האטעל „סטאר".

קראנענבערג—פאטסאשאן; לעווין און גינצ-בערג—קאנאטאפ; נייפעלד — יעקאטיריגאסלאוו; קארעדושטאר—נאכימשעוועטש; יעקאבי—ראסטאוו; קאפוסטא—קיעוו; קרינגער—נעוועל—דאנסק; פעטרוסקי—כארקאוו.

האטעל „מאנטיפעל".

גאלדשטיין און שולץ—וארשא; גרינשטיין—בערדיטשעוו; פלעזענבוים— האטעל; ליזוב-סקי—ביאליסטאק; קרינער—קאטבוס; רשדש-מיסלסקי—קיעוו; בערסנאה—פעטערבורג; ליכטער—אסטראכאן.

„האטעל אמעריקא".

יאנעס—דזבראהנא; פרושאנסקי—בענדין; נעלמער—גאמסטינין; דריץ—קירלאנד; פטש-מארשאוויטש—קיעוו; טויבע—קאלא; שטרבוך—דזנטיעוויצ; פוטאניאנץ—מיטלים; הערלי-מאן—ניקאלאיעוו; גורפינקיעל—קישינעוו; קאטליער—אליזעוועץ.

האטעל „אימפעריאל".

אושאקאוו—פוטער; דזדאלדאוו—טשריאס-פאל; שוליטיער און בארשאנאו—וואלאנדא; שעפס—זדזנסקא-וואליע; וארשאווסקי, מינ-משאטער און בוזומאל—וארשא; שעמטאן—מינסק; ליפשיץ—ריגעשיצא; ליזדניצקי—קאלא; גיסקע—ורזנסקא-וואליע; באליצקי—ליזגלין; גיטער—טשענסטאכאוו; פינס-רעווסקי—האטעל.

רעדאקטאר: י. אינער.
פרוזמגעבער: (ע. האמבורסקי. (א. טענענבוים.

אין קאליש אין קאליש

ביי אונזער פערטרעטער

ל. קאפלאן

קענען די לעזער פון „לאדזער טאגעבלאט" וועלכע שטעלען זיך 10 קופאנס, בעקומען די פרעמיע פון דער יודישער געשיכטע פון פראפעסאר נרעץ

פיר נור 20 קאפ.

אין זגיערזש

בעקומט מען טעגליך דעם „לאדזער טאגעבלאט" און אונזער פרעמיע „די יודישע געשיכטע" פון פראפעסאר נרעץ, אין דער בוכהאנדלונג פון אונזער פערטרעטער

ד. גאטאיינער.

ביל אנספעהינער ביכהאלטער-קארעספאנדענט, (רוסיש, פוילישׁ און דייטש) זוכט אויזענדס-בעשעפטיגונג נעמען מעסינען האנארער Z. Fryde Lipowa 9. 4216 3 1

סאיז פערלוירען געווארען

א גרינע טשא מיט הגדרים עטליכע דרט-מיג רוגל פאביר-עלד. דער עהרליכער פינדער איזרד בעטעטען אבצוגעבען צו חירש מאיר ציטרינאווסקי, חמלניא שטר. 66. 4217 1—

סומערינען

ליכטיגע און הויכע מיט עלעקטרישען מאטאר צו פערמיעטען פון 1-מען יחיד. די סומערינען זענען נעאיינגעט אויף א פאבריק, מקלאר חי אויך פערשידענע שבאלע. צו ערפאהרען יוליוס שטר. 37 בייט סטרוזש אדער בייט פערהאלטער יוד-יום שטר. 22, ה. 18. 4182 3 3

מיכטיגע שניידער-געזעלען

הערען געוועלט בי ש. מוזער, פעטריקויער שטר. 36. 4219 1

Dr. Trachtenherz

זאוואדזקא 6.

טעל. 84-76

נעה. שפסיסטענט דער פעטערסבורגער ספעציעלען שפארט שפיטעל.

ספעציעל-ארצט פיר פיפילים חויט הענע-רישע קראנקהייטען אונד מענערשוואכע. בעהאנדלונג נאך עהרליך האמט **606—914** הייליגונג מיט עלעקטריציטעט.

שפרעכשטונדען פון 8—2 און 6—9 דאנטן פון 4 ביז 5. בעזוגדערע הערען ציטמער. 1467.

א פארטער-לאכאל

אויף פעטרקויער 36 נעבעניאיבער דעם שויער מיט אנגרענצנדעם ציטער געאיינ-נעט פיר נעשעפט, לשכער א. ז. ה. איז פער זוכען צו פערמיטען אין פעטרקויער 36, צו ערפאהרען בייט פערהאלטער.

אנאנס! דינסטאג ד. 4/17 פעברואר בענעפיס אין עהרענאבענד

פון דער בעקאנטער און בעליעבטער סוברעטע פ-ל. ס. אריעל

נעשפיעלט ווערט צום ערשטען מאל אין דעם מעזען, די זעלטען פרייליכע קאמישע אפערעטע אין 4 אקטען

דער פוילישער יוד

אין דער אפערעטע „דער פוילישער יוד" בעטחייליגען זיך אין די הויפטראלען: „ר' מענדעלע לעזען דער פוילישער יוד" אונזער ליעבער גאסט דער גרויסער ענגלישער סטאר מר. מאררים וואקסמאן, „מאבע"—פרל. נאמאנזאהן; „חאשע די דזענסט"—מ' סי ראצקע; „ציפקע" פרל. פארערמאן, „סאניעשקע"—פיביך; „נרשף חאסיל חאסילעוויטש—ה' בערמאן; „מאשקעלע גנב" ה' בולמאן; „שברשע א חשיענע סוזיקאנט"—ה' מיכאלעסקי; „מיאבר"—ה' זיל בערבערג; „אנטאן"—דער ליטווישער קאמיק ה' רעבעדיעוו.

די אפערעטע „דער פוילישער יוד" בעזוגט **25** נעזאנגען-נומערן **25** צווישען העלכע מיר מאכען אויפמערקזאם אויף פאלגענדע:

1) א) דער קידוש; ב) חיל איך בין א יוד—מר. מאררים וואקסמאן; 2) אב הרחמן פרל. נאמאנזאהן; 3) נעם אב שוין צוריק דען זיעסע הייס—ה' מיכאלעסקי; 4) א) מערלעך איך פראג, ב) דער פוילישער יוד; ג) א פוילישען מי אדיר—ה' בולמאן; 5) א דועט: נעדענק נור דאס יוד'לע—פרל. נאמאנזאהן און ה' מיכאלעסקי; 6) א דועט: נאט דער לעבע—פ. ל. נאמאנזאהן און ה' לעבעדיעוו; 7) צו האט אימיצער מען משה'ן געזעהען—ה' לעבעדיעוו; 8) א תפילה וכת; ב) ברחם אב על בנים—מר. מאררים וואקסמאן מיט'ן כאר; 9) ביז מאה א קדעטען-מארש—ה' לעבעדיעוו מיט'ן כאר; 10) אנסאמבעל כאר און מאלץ—מצות אויף מסח; 11) איין אנסאמבעל מאפורי אויסגעפיהרט פון נאנצען אנסאמבעל.

די אפערעטע „דער פוילישער יוד" איז פון אונזער ליעבען נאסט מר' מאררים וואקסמאן רעזשיסירט און אינסצענירט מיט אלץ איינצעלהייטען הי אין ביעפע'ס טעאטער אין ניו-יארק.

אויספיהרליכע אין די פראגראמען.

בעמערקונג: שבת נאכמיטאג 3 א ווייצער זענען די פרייזען זעהר בילליג פון **20** ביז **95** ק.

אנאנס! דינסטאג ד. 4/17 פעברואר בענעפיס אין עהרענאבענד

פון דער בעקאנטער און בעליעבטער סוברעטע פ-ל. ס. אריעל

נעשפיעלט ווערט צום ערשטען מאל אין דעם מעזען, די זעלטען פרייליכע קאמישע אפערעטע אין 4 אקטען

זיין ווייב'ס מאן

די הויפטראלע „בעלדע"—די בענעפיציאנטין.

צום שלום אַ גראַנדיעזער אויסערגעוועהנליכער דיווערטיסמענט.

מיט אנטייל פון די ה"ה לעבעדיעוו, בולמאן, מיכאלעסקא און די בענעפיציאנטין.

דאס פראגראם פון'ם דיווערטיסמענט בעשטעהט פון די נייעסטע המאריסטישע קופלעטען, דועטען, טערצעטען און טענץ

אַ קאמישען קוואַרטעט מיט טענץ וישמחו.

אויסגעפיהרט פון די ה"ה לעבעדיעוו, בולמאן, מיכאלעסקא און די בענעפיציאנטין.

אויספיהרליכע אין די פראגראמען.

פראגראמען אומזיסט.

בעמערקונג: יעדער אייגנער הארט קויפט א בילעט חוץ נאלעריע בעקומט גראטיס א פאמאגראפישעס בילד פון דער בענעפיציאנטין אין פערשידענע פאזען שלם אנדענקען.

טעאטער „סקאלא"

דירעקציאן י. אדלער, ה. סטראצכי.

היינט דאנערשטאג, מיט שטטיל פר. ז. גאלדשטיין די בעליעבטע אפערעטע

„כל נדרי"

אין 4 אקטען פון שאר-קאנסקי. (רעזישיסירט דורך ה' סטראצכי).

אנאנס! פרייטאג-ציגאנטע

הערט נעשפיעלט ווערען

„שבת קודש"

שבת 3 נאכמיטאג

אטעללא

שבת-ציגאנטע צום 34-מען מאל

אלמא וואו וואהנסטו?

טעאטער „סקאלא"

דירעקציאן י. אדלער, ה. סטראצכי.

מיטוואך דעם 5/18 פעברואר — צום — בענעפיס

1) „צוזייט און צושפרייט" II) „די עצה" III) א לימעראריש-ארטיסטישער-קאבארעט" ה. יעדוואב, א גרויסער שלום-עליכם-אוועד, מיט פעציעל אנגעשריבענע הומאריסטישע-פאטיריש גמערן פאר'ן בענעפיציאנט

פראגראם: 1) פעטש, 2) מיין ווייב געהט אין טעאטער, 3) מיין ווייב טאנצט טאנגא, 4) עס לעבט נישט, 5) די סופראזשיסטקע, 6) לאדזער מאך-לעפעל. מיט'ן שנטייל פון די בעסטע קרעפטען פון אונזער בעזאנסטען אנסאמבל. —— בילעטען קען מען בעקומען אין דער קאסע פון טעאטער. —— בעמערקונג: יעדער אייגנער הארט קויפט א בילעט חוץ נאלעריע בעקומט גראטיס א פאטאגראפישעס בילד פון דעם בענעפיציאנט אין פערשידענע פאזען שלם אנדענקען.

האמבורג-אמעריקא-ליניע נארד-דייטשע לאיד

בעקוועמע, זיכערע אונד שנעלע פערזאנען-בעפערדערונג נאך אלען איכערזעאישען פלעצער דירעקט אהן א פערעסאדקע איבער ברעמען, האמבורג, ראטערדאם און אנטווערפען

מען וואל זיך הענדען מיט פאללען פערטריען אן די בעכסטע קאנטראל-סטאציען, וועלכע ערמיגלט יעדע נעוועגשע אויסקונפט אונד פערקויפט בילעטען צו אריגינאל-פרייזען דער דאמפפגעזעלשאפטען.

יעדער, וועלכער וועט זיך איינער קאנטראל-סטאציען אנפערטרויען נעניסט פאלקאמענע פערזארגונען שון אונד אין זיכער בי ערפאלגג דער לאנדונג-בערעכטיגונען אין איבערזעאישען האפען, וו ער וועט זיין ציעל ערריכען. מיט דען לאנדונג-בערעכטיגונגען סאכט יעדע קאנטראל-סטאציען יעדען בעקאנט.

די קאנטראל-סטאציאנען בעפינדען זיך:

אין באשיהרען בי מעסל פארשטעהער		
„ מיליוס	„	פרוש
„ איידקונען	„	בוזען
„ פראסטקען	„	בארען פון קייזערליכע
„ אילדאנגא	„	חאזניאנסקי
„ מהארן-מאקקער	„	פויל זעלטמען
„ פאזען	„	ערטער עלונער
„ אסטראווא	„	הענגער

974 58

„כאלאליך"

בוסער פון קאקוס-נוס, צום קאכען, פרעגלען און באקען

דער אקציען-געזעלשאפט דער רינער דאמפף-עהל-פאבריק

פריהער ה. הארטמאן.

פערטרעט פארשטענדיג קוה-בוטער, און איז פיעל בילליגער. צו דעם עסעפעהלען מיר אויך אנדערע אויסערבעטונגען הי: פאקאס, רען-עהל, קאקאס, ריזין, פעזוס-עהל צום בראטען און גאראל. 5119

CASINO

האט איהר געהערט דעם קרעהענדען האהן? האט איהר מיט „האנס פרעדי" מיטגעלאכט? האט איהר אמאל געהערט „דאס לאדזער טעלע-פאן-נעשפרעך?

די שפרעכענדע פילם בלייבען נאר נאך היינט און מארגען!

אויסערדעם דאס גרויסע קינא-פראגראם

וואַרשעווער „מיניאַטור" איז טעאַטער „אוראַניאַ"

צענעלניאנא 34, טעלעפאן 35-23.

היינט דאנערשטאג און מארגען פרייטאג נאסט-אויפטריט דער פרימאראנא פון וואַרשעווער מיניאטור, די בעקאנטע זענגערין, וועלכע איז שוין בעקאנט אין לאדז פרל. יולי נאדלעוויסקא.

מארגען פרייטאג דער ע-שטער אויפטריט פון די בעקאנטע ארטיסטין פרל. אדאלפיני זימאיער ליעבלינג פון וואַרשעווער פובליקום.

אין קורצען חויבע אין אין לאדז צו ערשיינען א מאנטליכער ווארנאל פאר ספארט אונטער דעם נאמען:

„ערשטע יודישע ספארט-צייטונג"

וועלכע העט דיענען דער פיזישער רעגענעראציע-בעהאנדלונג בי יודען.

די ערשטע יודישע ספארט-צייטונג העט זיך בעמיהען צו פערשפרייטען צווישען די ברייטע שיכטען פון דער יודישער בעפעלקערונג א פערשטענדניס פאר א רעגעלמעסיגע קעפפערליכע ערציהונג אין ברייטסטען זין פון וואָרט.

די ערשטע יודישע ספארט-צייטונג שטערקט די קערפערליכע ענטוויקלונג טעל א היגיענישע פאקטאר פון נאציאנעלער ערציהונג, דאריבער העט זי שטרעבען צו עגמוטיקלען דעם געפיהל פון נאציאנעלען בעוואוסטזין אין די רמחען פון דער יודישער בורגערשאפט.

די ערשטע יודישע ספארט-צייטונג העט שטעהען אין א שטענדיגע פערבינדונג מיט אלע יודישע מורן- און ספארט-פערעינען און דערמיט העט זי שטען די מעגליכקעט צו פערמיטלען די יודישע מורן-פעראיינען אויף דעם נעביעט פון סיסטעמאטישער ארבייט.

די ערשטע יודישע ספארט-צייטונג האבען פערשפראכען זייער מיטארבייט די בעדייטענדסטע פערזענען פון דער יודישער ספארט-וועלט פון אין- און אויסלאנד אויך אין פובליציסטישען טייל העלען נעמען די בעסטע יודישע לי-טעראטישע קרעפטען.

רעדאקטאר-פערלעגער.

אבאנאמענטס-פרייז: יעהרליך 1.10, הערב-יעהרליך 75 קאפ. צעטעלונג דערעס:

2 1

Лодзинское Евр. Гимн. Спортив. Общ. Средняя 46/48 для Моргенштерна.

מעבעל-איינריכטונגען

נייעסטע און מארענסטע סטילע, אויס פיינסטען טראקענסטעם האלץ אין גרויסען אויסוואהל, עמפעהלט די זיך 35 יאהרען עקזיסטירענדע מעבעל-פירמא

מ. טערבעלטויב, זאוואדזקא № 5

נאראנטירט פיר מיינע ארבייט. — בעזוגע קיינע פיליאלען. —

אדוואקאט

נ. ווייגבערג 77 דלוגא 77 שפרעכ. 8—11 פריה און 2—10 אבענד. 5009

א גערטנער

זוכט א פאסטען וועלכער איז גוט בעקאנט אין בלומען-בראנזשע און קאן איך איבערנעהמען די גאנצע ווירטשאפט. אפערטען אין „לאדזער טאגעבלאט" פיר „M. M." 4218

Давидъ Огневичъ потерялъ свой паспортъ, выдан. маг. г. Хмельникъ, Кѣлецк. губ. Отдать въ полицію. 4201

Абрамъ Іосифъ Шаферъ потерялъ свой паспортъ, выдан. Воѣгомъ пос. Критиндо, Волин. губ. Отдать въ полицію. 4183 3 3

פון אויסלאנד צוריקגעקעהרט

דר. לעווקאוויטש

טויט הענערישע בלאטע-לעדען אונד מעגער שווערע. בי פיפילים **606—914** טריפער: הייליגונג אהן שפרעצהאנעס לויט א נייע מעטהאדע) קאנסולטאציע נער שטר. **12** נעבען זעלבען מעשער שפרעכשטונדען פון 9—1 אונד פון 6—8 נאכם. דאסען פון 5—6.

ד"ר זילבערשטראם

Dr. J. Silberstrom

ארדינ. אויס שפנגלאס, פון רוסיען-קרייג

13 זאוואדזקא **13**

טויט נעשלעכטס אונד הענערישע קראנק-הייטען. (בעהאנדלונג מיט עהרליך-הארט) **(914—606)** ערשלינע קעסטען. (נעמערונג לעפטער הערע, פלעקען פ. ו. ה. 12—2½ ב 8—11 זונטאגס 4—11

מעבעל

4163

פון 3 צימער און קיכע, בעשטעהענד איין שענק, בעסטען מאטראצען, קרעדענץ, טיש, שטיהל, שפיגעל, טעפעכער, שרייב-טיש, וואנדאוהר, וואשטיש, גיי אויך לאסטען, גארדינען, גראמאפאן מיט פלע-טען נאר א. ז. ה. צוליעב אבריזע זאך פארם צו פערקויפען. אויף פאלדניאוא 34 ה. 1 אין טויער פארטער רעכטס.

רעשטען!!!

הערטאוער פערקויף פון פערשידענע רעשטען ווייסצייג, לאנגיעס, לאסטיק, מא-טעס, לאסטע, ארייטן, קרעטען אונד זיי-מער. פער ארשען אונד פער פרעס פון דיי גרעסטע רוסישע אונד הייזיגע פאבריקען אדרעסע: Лодзь, М. Голубовичъ Полудневая ул. домъ № 86. 4197 2 2

א קלייגע דירה

פון 3 שטוב און קיך 3-מען שטאק צו פערדינגען, פיעטרקויער 60. 5 2

חירורגישער פעלדשער

מ. ראזענצווייג

בענעבט זיך ווייטער מיט דער פעלדשער-פראקסיס

נעהענען מעהרערע יאהרע פעלדשער אין פאזנאנסקיס שפיטאל. הייל נעשחירע אלער טרע אהנע אפעראציאן נאך מעטאדע פראפעסאר בילראט. 4092

ווסכאדניא 29, טעלעפ. 31-80.

אין

סקיערניעוויץ

בעקומט מען טעגליך ביי דער באהן און אין דער שטאדט ביי העניך ראזענבליום דאס „לאדזער טאגעבלאט"

אין ווארשוי

קען מען שבאיירען דעם „לאדזער טאגעבלאט" ביים רעדאקציאנס-פרייזען און מיט שלץ פרעמיעס אין דעם עטטענגס-קאנטאר פון ה' ד. לאנדאו, נאחאליעץ 41 ה. 18, טעל. 259-11. הערט הערען אויך שנגענגען אב-שנטען ביים רעדאקציאנס-פרייזען מיט ראבאט. אויפ'ן פערלאנג פון די נעשחרטע שבאנענען ווערט די עטטענג שבנעשיקט צו הויז גלייך נאכ'ן שנקטען.

מאסקאוער און קורבאדעמיסטער

יוליוס סלאלדזינסקי

לאדז, חידזעהסקא 94, ה. 4

לאנגיעהרינער מיטארבייטער ערשטער קור-שנשטלטען דעם אין- און אויסלאנדעס. איבערגיבט יעדע ארט מעסאזש בי לעד-מונג אין מעגערשוועכע און קאלטע שב-רענגען. שילער פון פראפעסאר ורבלי-דאווסקי בערלין. 4050 10

לעדער-יונגלעך אין עלטער פון 14 ישחר קאנען זיך מעל-דען אין בוכבינדערס פון ע. סאראקיערסקי, פיעטרקויער 112. 5120

פערלוירען געווארען

א וועכסעל אויף 30 רובל פער 4/3 אויס-שטעלער נעסטאר מיללער. ער הערט פער אונגעלטיג ערקלערט. עבצוגעבען פרוש-יאוד שטר. 46 אין מעבעל-געזעלב בי הענרעך. 4218 1

דר. ל. פריבולסקי

פאלודניאוא 2. טעל. 13-59.

ספעציעל-ארצט פיר הויט, הענערישע אויר האר-קרענקהייטען עס מענער-שוועכע אויף קאסמעטישע פעלנגע. בעהאנדלונג נאך עהרליך האמט **606=914** אהנע בערופס שטערונג.

הייליגונג מיט עלעקטריציטעט אונד וויבראציאנס-מאסאזש. שפרעכ-שטונדען פון 9—1 אונד 4—8 פיר דע-מען 5—6.

מ. טערבעלטויב, זאוואדזקא № 5

נאראנטירט פיר מיינע ארבייט. — בעזוגע קיינע פיליאלען. —

„כלבוניק"

א נייער נעזעלשאפטליכער, ליטעראַרישער זשורנאל

מיט א ברייטע אבטייליגונג פון ווילנער און נאנץ פון-מעריב האנדלעס-לעבען. וויכטיגע ידיעות פון ווילנער און די נעגענד וועגען מאנגאפטער השנדל.

אבאנאמענט-פרייז—א יאהר 2 רובל מיט **50** קאפ.

שרעכט פון רעדאקציע:

Г. Вильна, Редакція „Колбейникъ" Гористый 15.

Тип. М. Гамбурскій и Ко., Лодзь, Петр. 16.

Редакторъ: И. Угеръ. Издатели: Ѳ. Гамбурскій. А. Тенебаумъ